

[Elgaard.]

der ikke, hvis det ikke er nødvendiggjort af udviklingen, skal kunne forandres fra i dag til i morgen.

I 1920 nødvendiggjorde udviklingen — Sønderjyllands genforening med det gamle land — en ændring, og i dag kræver Grønlands placering som en del af riget og Danmarks muligheder for deltagelse i det mellemfolkelige samarbejde, at i hvert fald to af grundlovens paragraffer skrives om.

Men hvad med de øvrige ændringer, er de nødvendige? Vi vil kunne leve videre under den nuværende forfatning uden ændringer, men som jeg indledningsvis sagde, er en revision på en række områder påkrævet, ganske simpelt fordi udviklingen har medført det.

Der har siden 1920 været gjort en række tilløb til at forandre forfatningen, sidst i 1938. Venstre gik dengang imod en ændring, ikke fordi partiet var imod en revision af på det tidspunkt allerede forældede bestemmelser, men fordi man var af den opfattelse, at det forslag, et flertal på rigsdagen havde opnået enighed om, ville forøge partiernes indflydelse på bekostning af vælgerne. At denne bedømmelse af, hvordan vælgerne opfattede forslaget, var rigtig, blev bekræftet ved folkeafstemningen. Forslaget faldt.

Jeg skal ikke nærmere uddybe, hvad det da stillede forslag gik ud på og heller ikke venstres forslag om et rent etkammersystem, en arv forøvrigt fra de gamle bondevenner. Jeg nævner det kun som et eksempel på, at et hovedemne for forfatningsdiskussionen, nemlig spørgsmålet om, hvad der er at foretrække: et etkammer eller et tokammer, ikke er af nyere dato. Det blev som sagt også diskuteret i bondevennernes tid, og det er diskuteret i tiden fra tyverne og fremefter.

Det var de gamle grundlovsfædres tanke med den forskellige opbygning af folketing og landsting at bremse en eventuelt stemningsbetonet udvikling eller sagt på en anden måde at skabe en vis sikring for, at et måske tidsbestemt flertal i folketinget ikke misbrugte sin magt. Det er min opfattelse, at når vælgerne måske i højere grad end de repræsentanter, de har valgt, har interesseret sig for dette spørgsmål, er årsagen den, at den fastsatte valgmode og den forskellige valgretsalder har beskåret deres indflydelse på, hvem der vælges. Valgretsalderen til landstinget er som be-

kendt i øjeblikket 35 år, og enhver vil sikkert erkende, at en valgretsalder af denne højde er tiden forlængst løbet fra. I et demokrati, der har bestået i mere end hundrede år, er også den indirekte valgform med valgmænd og tingvalgte, og hvad det fører med sig i retning af taktisk betonet valghandling, forældet. Når det er tilfældet, og når tilhængerne af tokammersystemet ikke har kunnet opstille andre såkaldte konservative garantier i stedet for, så vil der heller ikke være nogen logisk begrundelse for at opretholde et system med to ting. En længere valgperiode alene vil i hvert fald ikke give nogen større forskel. Når man taler om etkammer og tokammer er man iøvrigt tilbøjelig til at glemme, at der i de sidste sytten år har været samme flertal i begge ting, d. v. s. at der på trods af den forskellige valgmode og valgretsalder ikke har været nogen principiel forskel i tingenes sammensætning eller i deres stillingtagen til sagerne.

Det er fremhævet i særudtalelser i kommissionsbetænkningen — og det har også været nævnt i den diskussion, der nu er begyndt om det foreliggende forslag —, at man ved afskaffelsen af den indirekte valgform ikke vil have de samme muligheder for en alsidig repræsentation på rigsdagen, og at ophævelsen af landstinget og den dobbelte behandling af lovforslagene vil føre med sig, at lovene behandles mindre grundigt.

Hvad den første indvending angår ville jeg have fundet den berettiget i f. eks. trediverne, da det krævede en vis robusthed at være folketingskandidat og deltage i et vælgermøde, ikke mindst i byerne; men i dag er det heldigvis anderledes. Udviklingen er gået i retning af krav om større saglighed på møderne, og selvom jeg ikke vil påstå, det er af den grund, så er det nu således, at vel hovedparten, i hvert fald mange, af landstingets medlemmer er opstillet som folketingskandidater eller deltager i vælgermøder ved folketingsvalg.

Ser vi på sammensætningen af landsting og folketing, vil det også vise sig, at der med hensyn til en repræsentation for de forskellige befolkningsgrupper og interesser ikke er større forskel. Selvfølgelig kan der nævnes eksempler, men det ligger i sagens natur, at så længe man har haft tokammerordningen er der af vælgerne taget hensyn